UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliæ Consultor, Coordinatus, Seu Omnes ...

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

235. An Princeps sæcularis non tantum possit restituere iuramento, ita vt prohibeat, ne fiat, sed etiam possit impedire effectum illius, ita vt si fiat, nullatenus sequatur obligatio? Et quid circa ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-76442

Visual Library

Reges illam legem conſtituiſſe, ex priuilegio Summi Pontificis, quod licèt modò non extet, ſufficit extare illius famam tempore immemorabili per effectum, & vſum priuilegij probatam. Dicendum eſt igitur, quòd quoties ſtatutum facit mentionem de iuramento, etiamſi hoc efficeret propter bonum finem, & bonum commune; eſt contra iuriſdictionem Eccleſiaſticam. Vnde, ſi ſtatutum præciperet, ne minores, & mulieres poſſint contrahere, non ſeruata certa ſolemnitate, & contractus aliter factus ſit nullus, preſumptus, & ſimulatus, atque præſumendum minores dolo inductos ad contrahendum, etiamſi iurauerint, non valet: quia diſponit de iuramento per indirectum, imò & de directo, cùm faciat expreſſam mentionem de iuramento. Poſſet tamen dictum ſtatutum ſuſtineri, concurrentibus duobus, de quibus Martha *vbi ſuprà n.28.* Sed de hac quæſtione vide *infrà.*

Ibid. in Reſ. quæ hic eſt 235.

RESOL. CCXXXIII.

An princeps ſæcularis poſſit relaxare obligationem iuramenti præſtiti?

Et an ſaltem, ſi non poſſit proprie iuramenta relaxare, poſſit tamen condonare, & remittere obligationem, quam pars ipſa, cui iuratur, concedere poteſt? Ex part. 1. tract. 2. Reſ. 115. aliàs 114.

Sup. hoc inf. in Reſ. 235. circa mediũ, ſ. lege eã à principio.

§.1. AFfirmatiuè reſpondent aliqui, quos refert Couarruuias *in relect. de iuram. p.1. §.3. n.10.* & ex recentioribus Theologis docet etiam hanc ſententiam Molina *de iuſt. tom. 1. tr. 2. diſp. 249. verſ. dixi deinde.* & cum aliqua formidine Raphaël de la Torre *in 2.2. tom. 2. q. 89. a. 9. dub. 5.* Vide etiam Layman *in Theolog. moral. lib. 4. tract. 3. cap. 11. num. 10.*

2. Sed contrariam ſententiam omninò affirmandam eſſe cenſeo: & ita docet Ledeſma *in ſumm. tom. 2. tr. 11. c. 4. dub. 3.* vbi ſic aſſerit: [El Principe ſeglar no tiene authoridad para relaxar los iuramentos de ſus ſubditos, ni para quitar ſu effetto. Eſta concluſion es comun entre los Theologos. La razon es porque el iuramento pertenece derechamente à la virtud de la Religion, y ſu vinculo ès coſa eſpiritual, y en orden à las coſas eſpirituales no tienen authoridad los Principes ſeglares.] Hanc ſententiam etiam tenuit Barboſa *in l. 1. p. 1. n. 77. ff. ſolut. matr.* & Ioan. Guttierr. *in auth. Sacram. pub. n. 46. C. ſi aduerſ. vendit.* Azeuedus *in Recopil. tom. 1. lib. 5. leg. 11. n. 3.* & alij.

3. Verùm eſt, quod aliqui notant, quòd licèt Princeps ſæcularis non poſſit propriè iuramenta relaxare; poteſt tamen condonare, & remittere obligationem, quam pars ipſa, cui iuratur, concedere poteſt. Et ita docet Sanchez *in ſumm. tom. 1. lib. 3. c. 22. n. 15.*

RESOL. CCXXXIV.

An iudex ſæcularis poſſit cogere laicos ad condonandam obligationem iuramenti metu, aut iniuria extorti?

Et an quando iudex laicus poteſt hoc efficere, poterit etiam iudex Eccleſiaſticus? Ex part. 1. tract. 2. Reſol. 116. aliàs 115.

§.1. DVbius manet Felinus *cap. cùm ſit generale. n. 7. de foro compet.* an poſſit Iudex laicus: ſed affirmatiuam ſententiam docét Azorius *tom. 1. lib. 11. cap. 9. q. 6. in fin.* Auendaño *in cap. prætorum. p. 2. c. 27. n. 15.* Molina Theologus *de iuſt. tom. 2. tr. 2. diſp. 149. verſ aliud accipe.* Afflictus *deciſ. Neapol. 263. n. 3.* Guttierrez *authent. Sacram. puberum n. 160. C. ſi aduerſus vendit.* & alij.

2. Verùm hæc opinio limitanda eſt: nam, quando conſtat de recipientis turpitudine, tenentur ipſum relaxare, ſi verò dubium adeſt, ſolus Iudex Eccleſiaſticus erit competens, non autem laicus. Ita Tabiena *verb. iurare. q. 20. num. 21.* Afflictus & Molina *vbi ſuprà,* Abbas *in c. 2. de iureiur. n. 3.* & *ibidem.* Alexander de Nouo *n. 3.* cum aliis. Et quando res, circa quam præſtitum eſt iuramentum, alioquin pertinet ad forum ſæculare: nam, ſi ad ipſum non ſpectat, non poteſt Iudex laicus de tali iuramento cognoſcere, ex Molina *loco citato.*

3. Notandum eſt etiam, quòd quando Iudex laicus poteſt hoc efficere, poterit etiam Iudex Eccleſiaſticus: & ideò iurans poteſt relinquendo Iudicem laicum, adire Iudicem Eccleſiaſticum, vt compellat creditorem remittere huiuſmodi iuramentum. Ita habetur *in cap. 2. de iureiur.* & ita docet ibi Abbas *n. 3.* Alexander de Nouo *n. 8.* & Couarr. *var. lib. 1. c. 4. n. 5.* Sed ad alia tranſeamus.

RESOL. CCXXXV.

An Principes ſæculares non tantum poſſint reſiſtere iuramento, ita vt prohibeant, ne fiat, ſed etiam poſſint impedire effectum illius, ita vt ſi fiat, nullatenus ſequatur obligatio?

Et quid circa hoc in Regno Cathaloniæ, & de ordinatione Luſitana prohibente apponi iuramentum in vllo contractu?

Et an non ſolum iudex laicus ad obſeruationem iuramenti ſuper contractu, vel ſimili negotio interpoſiti, laicos ſuos compellere poteſt, ſed etiam iudex Eccleſiaſticus, ita vt in tali caſu materia iuramenti ſit miſta?

Et an illæ leges irritantes contractum ſolum propter adiectionem iuramenti ſint ſaltem indirectè contra libertatem Eccleſiaſticam? Ex part. 1. tract. 2. Reſol. 114. aliàs 113.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam docent nouiſſimè Pereira *de manu regia, cap. 19. per tot.* & alij penes ipſum, quibus ego addo ex Theologis Molinam *de iuſt. tom. 1. tract. 2. diſp. 147. n. 13.* Sanchez *in ſumma, tom. 1. lib. 3. c. 22. n. 10. & 11.* Vaſquez *de teſtam. cap. 3. dub. 2.* Pontium *de matrim. lib. 12. c. 8. §. 5. n. 39.* & Layman *in Theol. moral. lib. 4. tr. 3. c. 11. n. 9.* Sed aduersùs Theologos pugnant in hac quæſtione præſtantiſſimi Iuriſconſulti, vt Martha *de iuriſdict. part. 4. cent. 1. caſ. 62.* & nouiſſimè Molinus *de ritu nupt. lib. 1. compar. 19. n. 60.* qui excuſat huiuſmodi ſtatutum in Regno Cathaloniæ; quia leges municipales in illo Regno conduntur in Comitiis generalibus, non ſolùm à laïcis, ſed ab Eccleſiaſticis. Et Ioan. Valerus *in differentiis vtriùſque fori, verb. Iuramentum. differen. 9.* reprobat quandam ordinationem Luſitanam, prohibentem apponi iuramentum in vllo contractu, eò quòd fuerit lata non fauore publico, nec in bonum publicum; ſed fauore tantùm regio, & fauore eius iuriſdictionis; ne videlicet, ratione iuramenti, contrahentes traherentur ad forum Eccleſiaſticum, *iuxta cap. nouit. de iudiciis.* Et dato, & non conceſſo, quòd opinio contraria eſſet vera; tamen, vt benè obſeruant Alexander *lib. 1. conſ. 59. num. 9.* Couarruuias *in cap. quamuis pactum, p. 2. §. 1. num. 8.* Barboſa *in leg. 1. §. 1. num. 70. & 71. ff. ſolut. matr.* Parladorius *rer. quotid. lib. 2. cap. 4.* Valerus *vbi ſuprà* & alij, poſſunt Principes reſiſtere iuramento, & prohibere, ne fiat, non tamen poſſunt ita impedire, vt ſi iuramentum efficiatur, nulla ſequatur obligatio: ideò in tali caſu contra Sanchez, & alios, iuramentum eſt obſeruandum, donec relaxet Epiſcopus. Et ita hanc ſententiam ex Theologis docet P. Suarez *de Relig. tom. 2.*

Sup. hoc ſuprà in Reſ. 233.

tract.5.lib.2.cap.38.n.15. vbi ſic aſſerit : [Ad leges aliquorum Regnorum reſpondetur, in illis nullum eſse verbum de irritatione iuramenti:nam talis irritatio, etiamſi directè fieri poſset, non poſset fieri per legem ciuilem, cùm ſit extra forum eius. Solùm ergo irritantur ibi contractus ciuiles, quando iuramentum eis additur. Et tunc, licèt ex contractibus non naſcatur obligatio ratione illarum legum, iuramentum per ſe obligabit ad id, de quo factum eſt, quodque ſine peccato fieri poteſt : hoc enim non poteſt impedire lex ciuilis, ſtante tali conditione, vt illis iuramentis reuera ſtat, non obſtantibus illis legibus:nam, ſi iuramentum eſt de non contraueniendo illis contractibus, quantumuis nullis, licitè ſeruari poteſt: ſeruandum ergo eſt. Non carent tamen difficultate illæ leges,irritantes contractum ſolum propter adiectionem iuramenti:nam videntur, ſaltem indirectè eſſe contra libertatem Eccleſiaſticam, licèt lex Caſtellæ expreſsè id neget & in ea dicatur, ita poſt diligentem inquiſitionem iudicatum eſſe.Sed hoc examinare, ad rem præſentem non ſpectat.]Ita Suarez. Ex quibus verbis apparet ,quòd vir doctiſſimus valdè dubitauit de ſupradictis legibus,an ſint contra Eccleſiaſticam immunitatem : ideò Principes ex illis abſtineant : nam efficerent contra libertatem Eccleſiæ,vt nos *ſupra in Reſol.65.* diximus,& nunc dicemus.Non reticebo tamen, pro coronide huius Reſolutionis, Layman *in Theol. moral. lib. 4.tract.3.c.11.n.10.* adnotare,quòd non ſolum Iudex laicus, ad obſeruationem iuramenti ſuper contractu, vel ſimili negotio interpoſiti, laicos ſuos compellere poteſt, ſed etiam Iudex Eccleſiaſticus, ſicuti habetur *in cap.vlt. de foro compet. in 6.* vbi Doctores adnotant, quòd iuramentum non mutat forum, ſed addit forum foro.Senſus eſt, ſi contractus, v.g. iuramento confirmatus ſit, poteſt quidem iurans ratione conttactus politici, coram ſæculari Iudice conueniri, vt is totam litem definiat:ſed poteſt etiam conueniri coram Iudice Eccleſiaſtico, ratione interpoſiti iuramenti, cuius obligatio per ſe ad forum Eccleſiaſticum ſpectat : quare in tali caſu materia iuramenti mixta eſt.

Sup. hoc ſuprà in Reſ. 232. & infrà in Reſ.280.§. Confirmatur. & magis late in Reſ. 282.§.1. & §. Sed reſtat. & in fine alterius Reſ. earum annotationum & inferius in tr.8. Reſ.7.prope finem à verſ. Ad id.

RESOL. CCXXXVI.

An iudex Eccleſiaſticus ſit competens non ſolum quoad relaxationem iuramenti,ſed etiam ad effectum agendi, vt præſtita relaxatione annullet,& reſcindat ipſum contractum?

Et quid, ſi cauſa agatur cum hæredibus iurantis? Ex part. 1. tract. 2. Reſ.120. aliàs 119.

§.1. NEgatiuam ſententiam docet Gutrierrez *de iurament. confirmat.p.3. cap. 12. n. 6* Decius, Couarruias, & alij penes ipſum.

2. Sed affirmatiuam opinionem amplectendam eſſe exiſtimo;& præter DD.quos citat,& ſequitur Suarez de Pax *In praxi,tom.1.prælud.2.n.39.* tenet etiam hanc ſententiam ex Hiſpanis Iuriſconſultis Ioan.de Heuia *in Curia Philippica,p.1.§.5.n.16.* vbi ſic ait: [Quando ſe pide eſta relaxacion, ad effectum agendi, ſe puede pedir juramento juntamente con ella en el libelo, y peticion que ſe pide la nulidad,y reciſion del contrato jurado ante el Eccleſiaſtico, y conocerſe por el della, aunque ſea entre legos, y contra ellos,porque por razon del juramento es ſu Iuez, y aſſi la cauſa del contrato jurado, aunque ſea contra legos, eſt mixti fori de entrambos fueros Eccleſiaſtico, y ſeglar, tratandoſe con el lego jurante, que hizo el juramento, mas no ſi ſe trata con ſus herederos, ò ſucceſſores que entonces; ſiendo legos no puede conocer della el Eccleſiaſtico, porque no paſſo à ellos, quanto à eſto, y el perjuro el juramento, aunque ſi quanto à la confirmacion del contrato, y fuerça, que por el ſe le dio.] Ita ille, & ante illum Antonius Gomez *tom.2.var.c.12.n.22.*

RESOL. CCXXXVII.

An Principes imponentes gabellas,licèt iuſtas ſuper bona Eccleſiaſticorum, incurrant in excommunicationem Bullæ Cœnæ,vel tantum incurrant in aliam excommunicationem Papalem,à qua, ſatisfacta parte, per Bullam Cruciatæ abſolui poſſint? Ex part.1.tr.2. Reſ.48.aliàs 47.

§.1. NEgatiuam ſententiam docet Graffius *in deciſ.p.1.lib.4.c.18.n.84.* Filliuc.*tom.1.tract.16.c.5.n.105.* Villalobos *in ſumm.tom.1. tract.17. dub.20. n.18.* Altherius *tom.1.diſp.6. lib.5. c.4. fol. mihi 507.* Souſa *in Bulla Cœnæ, c.6.diſp.41. concl.3. n.3.* & Salonius *tom.2.in 2.2.q.78.art.5. contr.2.* vbi ait : [Qui iuſtas,& quas à ſæcularibus exigere poſſunt,à Clericis gabellas exigunt,non incidunt in Bullam Cœnæ;ſed in aliam tantùm excommunicationem Papalem, qua percutiuntur *in cap.quanquam*,& aliis,à qua,ſatisfacta parte per Bullam Cruciatæ abſolui poſſunt.]Ita Salonius. Et hoc priùs docuerat Nauarrus *in Manuali, c.27 n.61.* cùm enim ſemel Bulla Cœnæ excommunicet eos, qui nouas gabellas, ad id poteſtatem non habentes,imponunt,vt patet ex *clauſula* S. & poſteà *clauſula* 17.excommunicet omnes, qui gabellas imponunt,aut exigunt impoſitas à perſonis Eccleſiaſticis, aut ex eorum,vel Eccleſiarum bonis;putat ipſe Nauarrus priori non excommunicari eos,qui Eccleſiaſticos grauant gabellis, modò illicitæ non ſint reſpectu laicorum ; poſteriori verò non excommunicari eos, qui eas exigunt ratione bonorum patrimonialium à Clericis, cùm reſtringatur cenſura ad redditus Eccleſiaſticos.

2. Sed in hoc poſteriori fallitur bonus ſenex:nam imponentes gabellas ſuper bona patrimonialia Clericorum,excommunicantur *in illo canone* 17. Bullæ, vt *ſuprà* probatum eſt.Quoad excommunicationem verò canonis S.probabiliter opinatur cum Doctoribus *ſuprà* citatis,licèt contrariam ſententiam probabiliorem eſse putem,cum noſtro Megala *in 3.p. lib.3.c.4. n.14.* Suarez, Gabriele, D. Antonino, Angelo, Tabiena,apud Fillincium, *vbi ſupr.* & Duard. *in Bull. Cœn.lib.2.can.5.q.6.n.15.* vbi ex multis probat, Principes imponentes gabellas, licèt iuſtas, ſuper bona Eccleſiaſticorum, incurrere in cenſuram Canonis S. Bullæ Cœnæ. Et ratio eſt : quia excommunicatio in illo Canone fertur contra eos, qui imponunt gabellas,niſi in caſibus à iure permiſſis : ſed ius non permittit imponere gabellas ſuper bona Clericorum : ergo illas imponentes incurrunt in hanc cenſuram. Cæteras verò rationes videbis apud Duardum. Sed, quia circa præſentem immunitatem Eccleſiaſticorum à gabellis multa notauimus in quodam occurrenti caſu,de quo conſultus fui ab Illuſtriſs. Senatu huius Vrbis Panormi, ideò in gratiam Confeſſariorum, non pigebit hîc ponere ea,quæ tunc hinc inde pro indaganda veritate collegi.

Sup. in Reſ. quæ hic eſt infr.257.

RESOL. CCXXXVIII.

An aliqua Ciuitas,vel Princeps poſſint exigere tributa à Clericis, quia per conſuetudinem immemorabilem ita ſemper factum eſt? Ex part.1.tr.2.Reſ.97.aliàs 96.

§.1.Affirma

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN